
KONFERENCIJA I DVD-ROM ETNOGRAFSKI FILM: MUZEJI, DOKUMENTACIJA, ZNANOST

mr. sc. ZVJEZDANA ANTOŠ □ Etnografski muzej, Zagreb

Etnografski muzej u Zagrebu organizirao je od 19. do 20. listopada 2006. međunarodnu konferenciju *Etnografski film: muzeji, dokumentacija, znanost*.

Na području suvremene etnološke i muzejske prakse u posljednjih je nekoliko godina uočena vrlo bogata produkcija etnoloških filmova snimljenih za potrebe pojedinih izložbenih ili znanstvenoistraživačkih projekata. Skup je bio organiziran kao forum na kojemu su stručnjaci, prije svega etnolozi i kulturni antropolozi, prikazali filmove, uz kratko predstavljanje metoda i načina primjene toga medija u muzejima i drugim institucijama. Sudionici konferencije bili su kustosi, pretežno iz etnografskih muzeja u Budimpešti, Beču, Parizu, Trentu, Göteborgu, Alexandropolisu, Ljubljani, Novoj Gorici, Celju, Pazinu i Zagrebu. S obzirom na to da je u području našega interesa bio i znanstveni film, filmove su na skupu prikazali etnolozi/kulturni antropolozi iz nekoliko znanstvenih institucija poput fakulteta, instituta ili akademija znanosti iz Leedsa, Udina, Nuoroa, Ljubljane, Prilepa, Skopja i Zagreba, koji se filmom koriste u nastavi ili za potrebe dokumentacije. Tijekom konferencije u dva je tematska bloka bilo predstavljeno dvadeset i pet filmova iz deset europskih zemalja – iz Mađarske, Austrije, Francuske, Italije, Švedske, Grčke, Slovenije, Velike Britanije, Makedonije i Hrvatske, koji su snimljeni za različite potrebe, ali i s različitim pristupom i o kojima se vrlo aktivno raspravljalo nakon svake tematske cjeline. Sažeci predstavljenih projekata objavljeni su na web stranici Etnografskog muzeja u Zagrebu.¹

Jedan od važnih zaključaka konferencije bili su dogovori o mogućnostima suradnje na zajedničkom projektu u budućnosti. Prvi rezultati naših zaključaka vrlo su brzo uslijedili, tako da je prijavljen projekt Kultura EU (2007.-2009.) pod nazivom *Karneval – kralj Europe*, u kojemu sudjeluju Etnografski muzeji iz Trenta, Pariza, Zagreba, Skopja i Bukurešta. Također je dogovoreno da se nastavi održavanje konferencija etnografskoga filma.

DVD-ROM *Proceedings of the Conference Ethnographic film: Museums, Documentation, Science*

U travnju 2007. objavljena je interaktivna elektronička publikacija (DVD-ROM) pod nazivom *Proceedings of the Conference Ethnographic film: Museums, Documentation, Science*, Etnografski muzej, Zagreb, Hrvatska, 2007. (DVD-ISBN 978-953-6273-36-2). DVD je realizirala ekipa stručnjaka koju su činili: urednica mr. sc. Zvezdana Antoš, oblikovanje: Nikolina Jelavić Mitrović, razvoj DVD-a: Darko Antoš (DICTA, d.o.o.), glazba: Boris Harfman Hari. DVD-ROM je koncipiran poput tema konferencije, tako da su ponuđena četiri osnovna izbornika (uvodna riječ, muzeji i izložbe, dokumentacija i znanost, kontakti i impresum). U izborniku *Muzeji i izložbe* može se saznati kako se etnografski film koristio kao medij na pojedinim izložbama, uz kratak opis filma, te se potom može pogledati insert iz filma u trajanju od dvije do tri minute. Ako netko želi pogledati cijeli film, može se obratiti autoru filma i naručiti ga (te su informacije dostupne u izborniku kontakti) ili ga posuditi u audio-vizualnoj dokumentaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu.

O korištenju filmova na muzejskim izložbama i osobnim iskustvima prvog dana konferencije raspravljali su Nadja Valentinčič Furlan, voditeljica audio-vizualnoga laboratorija iz Slovenskog etnografskog muzeja iz Ljubljane, koja je govorila o četiri načina primjene audio-vizualnoga u novom stalnom postavu SEM-a i prikazala film *Sjećanja ribara iz Nabrežine*, koji su proizveli u muzejskome audio-vizualnom studiju. Tanja Roženberger Šega iz Muzeja suvremene povijesti u Celju prikazala je kako se koristila filmovima u stalnom postavu, gdje su prikazana tri dokumentarna filma o obrtima (*Što se krije ispod šešira, Škare i platno, Figaro zauvijek*). Dva različita pristupa korištenju filma na izložbama Keramika i Štedi novac! predstavio je Matthias Beitz iz Austrijskoga etnografskog muzeja u Beču. János Tari, voditelj multimedijskog laboratorija u Etnografskome muzeju u Budimpešti, prikazao je kako je iskorišten film *Dar vila* na izložbi o gajdama. Film koji je privukao mnogo pozornosti hrvatskih muzealaca jest *Georges-Henri Rivière, osnivač Nacionalnog muzeja narodnih umjetnosti i tradicija u Parizu*, koji je predstavila voditeljica filmske dokumentacije Marie Janet Robert (MCEM, Paris). Film *Tkanje u Istri* bio je snimljen za istoimenu izložbu, a predstavila ga je Olga Orlić iz Etnografskog muzeja Istre u Pazinu. Etnografski film *Abeceda predmeta, vizualna etnografska dokumentacija*, korišten je da bi se kontekstualizirali predmeti izloženi u stalnom postavu Etnografskog muzeja u Trentinu, a drugi film – *Jedan dan u Valfioriani*, koji je također predstavio Giovanni Kezich, direktor Etnografskoga muzeja u Trentu, bio je iskorišten za izložbu o pokladnim običajima jedne specifične regije u Italiji, a proizveden je u audio-vizualnom laboratoriju u Muzeju. Zvezdana Antoš iz Etnografskoga muzeja u Zagrebu prikazala je etnografske filmove *Priča o katrigi i Kuterevska dangubica*, pomoću kojih je kontekstualizirala izložene predmete na dvjema izložbama: *Pokućstvo u Hrvatskoj i Glazba i identiteti*. Za potrebe dijela stalnoga postava u Goriškome muzeju u Novoj Gorici snimljen je film *Goriški karneval A.D. 2002*, koji je predstavila Darja Skrt (Goriški muzej, Nova Gorica). U Etnografskome muzeju Trakije snimljen je film *Sjećanja o čipki* Niki Kanagini, a govori o čipki kao o muzejskom

IM 38 (1-2) 2007.
KONGRESI, SIMPOZIJU, SEMINARI
CONGRESSES, SIMPOSIA, WORKSHOPS

*Proceedings of the Conference
Ethnographic film: Museums,
Documentation, Science*
Etnografski muzej, Zagreb, Hrvatska, 2007.
DVD-ISBN 978-953-6273-36-2

predmetu. Predstavila ga je Aggeliki Giannakidou (Etnografski muzej Trakije). Projekt *Lanterna*, koji je prikazao obnovu suvremene švedske baštine, predstavila je Sanja Peter iz Muzeja grada Göteborga. S obzirom na to da je audio-vizualna građa važan segment u suvremenoj interpretaciji muzejskih predmeta, bilo je zanimljivo vidjeti koliko su različiti načini i pristupi korištenju toga medija za muzejske izložbe.

Drugi dan konferencije bio je posvećen dokumentaciji i znanosti, odnosno predstavljeno je deset dokumentarnih filmova koji su korišteni za dokumentiranje određenih događaja ili običaja, odnosno za edukaciju. Roberto Dapit iz Sveučilišta u Udinama predstavio je film *Moj put. Tišina u vremenu*, kojim je želio prikazati prostor prirodnih i kulturnih granica između istočnih Alpa (Italija) sa slovenskim stanovništvom, Istre i Kvarnera (Hrvatska) s talijanskim i hrvatskim stanovništvom, na primjeru osoba, dijalekata, jezika i prirodnih ljepota. Naško Križnar, profesor vizualne antropologije i voditelj znanstveno istraživačkog laboratorija u SAZU u Ljubljani, predstavio je etnografski film *Ljeto orača*, kojim je želio prikazati kako stanovnici jedne regije čuvaju svoju pokladnu tradiciju i cijele se godine pripremaju za *fašenk*. Janos Tari, voditelj multimedijskoga laboratorija Etnografskog muzeja u Budimpešti, prikazao je film *Vrtuljci i njihova povijest*, koristeći se arhivskim filmovima o vrtuljcima u Parizu, Amsterdamu i Pragu, sve do suvremene izrade vrtuljaka od plastike, uporabe tih vrtuljaka i života njihovih vlasnika. U tom dijelu konferencije bio je prikazan i diplomski rad studentice Mirele Hrovatin – *Mlinovi na Ljutoj*, prikaz povijesti i zaštite mlina na rijeci. Johnatan Roper iz Sveučilišta u Sheffieldu prikazao je film *Labrador Jannice*, prikaz pokladnih običaja stanovnika Labradora (Kanada), poznatih pod nazivom *Jannice*. Sonjica Rizovska-Jovanovska iz Instituta za slavensku kulturu u Prilepu prikazala je film *Čovjek-medvjed iz Prilepa*, kojim je predstavila ritualno maskiranje kao dio identiteta Prilepa. Jelena Cvetanovska iz Skopja predstavila je film *Ženske priče*, u kojemu je prikazala životne priče sedam žena iz različitih dijelova Makedonije. Vizualna antropologinja Sanja Puljar D'Alessio iz Instituta za etnologiju i folkloristiku predstavila je film *O mostu, Bruceu Leeju i ostalim stvarima*, u kojemu je prikazano gledanje lokalnog stanovništva na različite simbole nametnute od službene vlasti i međunarodnih organizacija u Mostaru u poslijeratnom periodu. Michele Trentini, voditelj audio-vizualne dokumentacije u Etnografskome muzeju u Trentu, predstavio je film snimljen u produkciji Instituta za etnologiju na Sardiniji pod nazivom *Furriadroxus*, u kojemu se opisuje mikrosvijet ljudi iz Malfetana (Sardinije) tijekom ljetnih mjeseci, kada plaže zauzmu turisti.

DVD-ROM predstavljen je na okruglom stolu u sklopu Filmskog festivala u Trentu, održanog od 29. do 30. travnja 2007., u sklopu kojega je Etnografski muzej iz Trenta organizirao konferenciju pod nazivom *Euroorama*. Na njoj su predstavljeni svi festivali i konferencije u Europi koje se bave etnografskim filmom², pa i ova održana u Zagrebu. Sa svakoga festivala etnografskoga filma odabrani su i predstavljeni nagrađeni filmovi, a kako konferencija u Zagrebu nije imala natjecateljski karakter, kolege iz Italije odabrali su film Janosa Tarija iz Etnografskog muzeja u Budimpešti *Merry-go-rounds saved in plastic* i Naška Križnara iz SAZU u Ljubljani *Godina orača*.

S obzirom na to da je konferencija pobudila veliko zanimanje publike (etnologa i muzealaca) te je imala vrlo dobar odjek i među etnografskim muzejima u Europi, planiramo svake druge godine organizirati konferenciju etnografskoga filma u Zagrebu.

Primljeno: 17 studenoga 2007.

CONFERENCE AND DVD-ROM: THE ETHNOGRAPHIC FILM: MUSEUMS, DOCUMENTATION, SCIENCE, ZAGREB, OCTOBER 2006

The Ethnographic Museum in Zagreb organised an international conference entitled "The Ethnographic Film: museums, documentation, science", which took place between October 19 and 20, 2006.

In the last few years a very rich production of ethnological films shot for the needs of given exhibition of scholarly research programmes has been observed in the area of contemporary ethnological and museum practice. This conference was organised as a forum for experts, ethnologists and cultural anthropologist above all, to show their films, with a short presentation of the methods and manners of applying the medium in museums and other institutions. Attendees were curators, mainly from ethnographic museums in Budapest, Paris, Trento, Gotheborg, Alexandropolis, Ljubljana, Nova Gorica, Celje, Pazin and Zagreb. During the conference there were two thematic units in which twenty five films were shown – from ten counties (Hungary, Austria, France, Italy, Sweden, Greece, Slovenia, UK, Macedonia and Croatia, shot for various needs, but with different approaches and concerning which there was very active discussion after each unit. The abstracts of the projects presented are to be found on the Web site of the Ethnographic Museum in Zagreb (http://www.etnografski-muzej.hr/etnografski_film-en.html)

One of the important conclusions of the conference was the agreement about possibilities of working on a joint project in the future. The first results came very soon, and the project was submitted to Culture EU (2007-2009) under the title of Carnival – King of Europe, in which ethnographic museums from Trento, Paris, Zagreb, Skopje and Bucharest were taking part. It was also agreed that the ethnographic film conferences would be held in the future. In April 2007 a DVD was published: *Proceedings of the Conference Ethnographic film: Museums, Documentation, Science, Ethnographic Museum, Zagreb, Croatia, 2007.*

² SIEFF SARDINIAN INTERNATIONAL ETHNOGRAPHIC FILM FESTIVAL, NUORO (Sardinija), ASTRA FILM FESTM - SIBIU, INTERNATIONAL FESTIVAL OF ETHNOLOGICAL FILM ETHNOGRAPHIC MUSEUM - BEOGRAD, RAI INTERNATIONAL FESTIVAL OF ETHNOGRAPHIC FILM - LONDON/ MANCHESTER, BILAN DU FILM ETHNOGRAPIQUE - PARIS, GÖTTINGEN IWF INTERNATIONAL FILM FESTIVAL, GÖTTINGEN.